

Ağır Cezalar

2018-07-03 19:07:56

Son bir haftada iki kızın öldürüldüğü ortaya çıktı. Biri oğlumdan biraz büyük, diğeri kızım yaşında iki çocuk. *Faili idam edelim* sesleri geliyor her yerden.

Failin idamı konusunda ben de çoğunlukla mutabığım. Bir defa bu vahşete sebep olan birinin, idamını talep etmek de *adaletsizlik* değil, zira *ceza insanların adalete inançlarını sağlamalı*.

Bununla beraber idamın *genel* bir hüküm olması konusunda çekincelerim var: Bu *silahı* bir defa ortaya çıkardığımızda, bunun masumlar için de kullanılabileceğini göz önünde bulundurmak lazım. *Hukuk* dediğimiz kurallar bütünü, kendi kendine insanları doğruya yönelten, cezayı arttırdıkça suçun otomatik olarak azaldığı bir kurum değil. İçinde insanların bulunduğu, insanlar tarafından işletilen, insanlar tarafından savsaklanan, insanlar tarafından başkaları lehine veya aleyhine kullanılan bir araç bu. *Suçun azaltılması* nihai hedef olabilir ama bunun için oluşturduğunuz araçlar insanların hayatını karartmak için de kullanılabilir.

Onun için *cezanın* tek başına koruyucu olduğunu düşünmek bana biraz temelsiz geliyor. *Suç psikolojisi* üzerine çalışmalar bildiğim kadarıyla hayli sığ, yani bu *sapıkların* bu çocuklara (veya daha önceki bir olayda kedi yavrusuna) hangi saiklerle saldırdığını aslında bilmiyoruz. Dışarıdan *cinsel* bir mesele gibi görünüyor ve *kimyasal hadım* gibi yolların *ceza* veya *koruyucu* olacağını düşünmemiz bundan. Cinsel taraflarından emin değilim, çünkü orası da hayli karanlık bir alan, hangi cinsel saikin kimde nasıl ortaya çıktığını ve bunların hangi davranışları nasıl beslediğini bilemiyoruz.

Bilebileceğimiz herhalde bunların (cinsel veya başka türlü) psikiyatrik vak'alar olduğu. Ne kadar tedavi edilebilir olduğu konusunda da bilgimiz sınırlı: Tamamen cinsel vak'alar ise bunlar, bir şekilde üstesinden gelmek mümkün olabilir ama psikolojik tarafının ne kadar etkili olduğu konusunda da elimizde bilgi geniş değil.

O halde bu kadar *cehalet* içinde idam veya *kimyasal hadım* gibi cezaların aslında ne kadar işe yarayacağını bilmiyoruz. Böyle bir suçun rasyonel bir şekilde oluşmadığını tahmin edebiliriz, failin *bu suçu işlersem şu kadar yatar çıkarım* demediğini kabul edebiliriz. Bu durumda cezası idam da olsa, bu çocuklara

tecavüz eden/öldüren kişilerin, fırsat bulursa bunu yapabileceğini de tahmin edebiliriz.

Cezanın bir diğer tarafı da tabii toplumu teskin etmek: Zaten idam isteyenlerin derdi de *suçun azalmasından* ziyade, vicdanen bu olayın failiyle aynı toplumda bulunmanın getirdiği suçluluk duygusunun üstesinden gelmek. *Çocukları koruyamıyoruz bari onları öldürenleri idam edelim* gibi bir tavır. Bunun da *tamamen yanlış* olduğunu düşünmüyorum, ancak karanlığı el feneriyle de olsa aydınlatmaya çalışmak, sokak lambasının altında bulduğumuz böcekleri ezmeye çalışmaktan daha anlamlı geliyor. Çünkü böcekler karanlıktan geliyor ve bizim sokak lambası altında ezdiklerimizin yeni böceklerin üremesine mani olması mümkün değil.

Ne yapılabilir?

Meselemizin önemli bir tarafı *suç henüz ortaya çıkmadan engellemek* olduğundan başlayabiliriz. Diğer suçlara nazaran, bu çeşit psikiyatrik/cinsel suçların insanların beyin anatomisi, MR desenleri veya vücuttaki kimyasal değişimler yoluyla yakalanması daha muhtemel. Uç bir örnek şu: Memleketteki herkese, çocuk ve hayvan fotoğraflarının gösterilirken bu gibi sair testlerinin yapıldığı kontrollere sokalım. Bu testler %100 çalışmasa bile, en azından kimlerin üzerinde durmak gerektiğine, kimlerin tedaviye ihtiyacı olduğunu öğrenmek için bir yöntemdir. Birine yavru kedi fotoğrafı gösterdiğinde, normalin dışında bir tepki veriyorsa, onu izlemeye alabilirsiniz.

Tabii ki bu testlerde *potansiyel* sahibi olmak, insanların *suçlu* olduğu anlamına gelmez. Zira tahminen pek çokları bu gibi hissiyat taşıdığı halde kendilerini kontrol etmeyi öğrenmiştir. Yapılacak yardım, kendini kontrol etmekte zorlananlara da faydalı olur. Kimse normalin dışında, kendi duyguları, kimyası, *sapıklığı* ve sair *engellerle* yaşamaktan memnun değildir.

İnsanların bir defa bu açıdan kontrol edilebilirliğini ele aldığımızda, *normalin* ne olduğunu da düşünmek gerekir. Çünkü bana göre sapıklık, çocuklara yönelmiş hislerse, bir diğerine göre sapıklık kendi cinsine yönelmiş hislerdir. Bunun ölçüsü ne olacak? Bu müstakilen bir mesele olmakla beraber, hayat hakkının ve ergenlik çağının altındaki çocukların akıbetinin tüm toplumu ilgilendiren konular olduğunu söyleyebiliriz. Eğer *özel hayata aykırı*, müdahaleci kişilik testlerini yapabileceğimiz bir alan varsa, o tam da bu çocukların hayatını ilgilendiren bu konudur.

Prensip olarak insanların *takip edilmesine* karşı olmak, bu gibi suç engelleyici önlemlere karşı olmayı gerektirir mi? Devlet de neticede bireylerden oluşan, insanların bilgilerinin amaçları dışında kullanılabileceği bir aygıt: O halde nasıl olur da tüm 80 milyonu kontrol etmeye çalışabiliriz, arada bir çıkan bu gibi suçlar, bütün bir 80 milyonun belki her yıl psikiyatrik/nörolojik testlere girmesinden daha iyi değil mi?

İşte burası *zurnanın* oktav değiştirdiği nokta: Çünkü hukuk da, insanların ortak yaşaması da %100 verimli ve hakkaniyetli değildir. 80 milyon kişiye test yaptık,

diyelim, ve 80bin kişi potansiyel pedofil çıktı. Bunlardan belki 8'i yakın vadede suç işleyecek ve bizim bütün 80 milyonu testten geçirip, sonra 80bin kişiyi takip etmemizin sonucunda, 8 çocuk saldırıdan kurtulacak. Bunların hangi 8 çocuk olacağını bilmiyoruz ama bu 80bin kişiyi ehlileştirmeyi beceremezsek *bileceğiz*.

Buradaki *tradeoff* řu: Herhangi bir suç, %100 hassasiyetle engellemek mümkün ama değer mi, bunu bilemiyoruz. Memleketteki bütün erkekleri hadım ederseniz, mesela, hiç tecavüz suçu işlenmez. Marketlere girip çıkarken üstünüzü değiştirir, çantalarınızı bir dolaba kilitler, sonra çıkarken tüm bedeninin görüntülendiği bir güvenlik kontrolünden geçerseniz, o markette hırsızlık olmaz. Erkeklerin belli bir yaş altındaki çocukların yanına yaklaşmasını engellerseniz, genelde erkeklerden kaynaklanan suçların da önüne geçersiniz. Bununla beraber suç engelleyeceğiz, tecavüzü engelleyeceğiz, çocukları koruyacağız diye aldığınız önlemler sonunda o kadar büyür ki, başta engellediğiniz suçtan daha büyük arızalara sebep olmaya başlar.

O sebeple, duydukça infiale kapılıyoruz ve faillerinin acılı bir ölümü tatmalarına taraftar oluyoruz, doğru, bununla beraber yeryüzünde suç %100 engellemek için yapılan girişimlerin, çok zaman o suçtan fazlasını ürettiğini de gözden kaçır-mayalım. Bunu sapıklara duyduğum *empati* sebebiyle değil, insanların genelinin ne kadar sarsak ve düşüncesiz olduğunu bildiğim için söylüyorum.

Bir de řu: Toplumdaki genel açıklığın bu gibi suçları *azaltacağı*, diyelim, kadın erkek ilişkilerinin, cinsel partnere daha kolay erişmenin, bu gibi cinayetleri engelleyeceği ise *idamın engelleyeceğinden* dahi daha boş bir fikir. Bu cinayetleri işleyen insanların, normal ilişki biçimlerine zaten pek yakın durmayacaklarını, diyelim evlenseler bile kendilerini suça iten hislerinden kurtulamayacaklarını tah-min edebiliriz. Burada tıbbi/psikiyatrik bir mesele olduğunu düşünmek daha doğru.

Başkalarına bulaşan ve onların ölümüne sebep olan bir hastalığı nasıl durdurur-sunuz? Önce kimlerin hasta olduğunu bulursunuz, sonra en azından karantinaya alırsınız, tedavisi varsa tedavi edersiniz, yoksa bulaşmasına mani olursunuz. Bir yerde bu insanların kendi hastalıklarının farkında olduğunu kabul edersek, on-lara tedavi olma imkanı vermek ve tedaviyi reddettiklerinde, diyelim kendilerini ihbar etmediklerinde ve bu sebeple bir suç işlediklerinde, verilebilecek en cay-dırıcı cezaı vermek. Herhalde en iyi çözüm bu.